

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko: celo leto naprej . . . K 50—
pol leta „ „ . . . 25—
četrt leta „ „ . . . 13—
na mesec „ „ . . . 4-50

Vprašanjem glede inzeratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravništvo (spodaj, dvorišče levo). Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 85.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznike.

Inzerati se računajo po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok, ter 54 mm širok prostor: enkrat po 12 vin., dvakrat po 11 vin., trikrat po 10 v. Poslano (enak prostor) 30 vin., parte in zahvale (enak prostor) 20 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Novi naročniki: naj pošljejo naročnino vedno po nakazilu. Na samo pismene naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati. „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej . . . K 48— | četrt leta „ „ . . . 12—
pol leta „ „ . . . 24— | na mesec „ „ . . . 4—

Posamezna številka velja 30 vinarjev.

Dopis naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v l. nadst. levo), telefon št. 34.

Wilson terja popolno ponižanje Nemčije

Cesar Viljem naj odstopi. — Wilson in Avstrija. — Kronske svet na Dunaju odklanja federalizacijo. — Burian vztraja pri dualizmu.

Besedilo druge Wilsonove note Nemčiji.

Washington, 14. oktobra. (Kor. ur.) Keuter poroča:

Državni tajnik Lansing je danes popoldne sporočil začasni poslovodji Svice in zastopniku nemških interesov v Zedinjenih državah tole noto:

Drž. departement, 14. okt. 1918. Gospod!

Odgovarjajoč na sporočilo nemške vlade z dne 12. oktobra 1918, katero ste mi danes izročili, mi je čast zaprositi Vas, da sporočite tale odgovor:

Sprejete od predsednika Zedinjenih držav v njegovi poslanici kongresu dne 8. januarja 1918 in v poznejših izjavah podanih pogojev s strani sedanjih nemške vlade in velike večine nemškega državnega zbora, upravičuje predsednika Zedinjenih držav, da poda odkrito in direktno izjavo o svojem sklepu glede sporočila nemške vlade z dne 5. in 12. oktobra 1918.

Jasno mora biti, da so izvedba izpraznitve zasadenih pokrajin in pogoji za premirje zadeve, ki jih je prepustiti presoji in svetu vojaških posvetovalcev vlade Zedinjenih držav in zaveznikov. Predsednik se čuti primoranega izjaviti, da vlada Zedinjenih držav ne more sprejeti nobene ureditve, ki ne bi skrbela za popolnoma zadovoljivo zagotovitev in za jamstva trajnega vojaškega nadzorovanja armad Zedinjenih držav in njihovih zaveznikov na fronti. Predsednik je prepričan, da sme smatrati za gotovo, da bo to tudi sodba in odločitev zaveznikov. Predsednik smatra tudi za svojo dolžnost, da priponi, da niti vlada Zedinjenih držav, niti on ne more z vso gotovostjo misliti, da bodo vlade, s katerimi so Zedinjene države asociirane kot bojujoče se države privolile v to, da vzamejo v pretes premirje, dokler nadaljujejo nemške boje sile s protipostavnimi in nečloveškimi praktičnimi, kakor to resnično delajo še sedaj.

Isti čas, ko stopa nemška vlada pred vlado Zedinjenih držav z mirovnimi ponudbami, potaplja njih podmorniki na morju pasazirske ladje, in ne le ladje, marveč tudi čolne, v katerih se

hočejo potniki teh ladij in njih posadke rešiti. Nemške armade nastopajo pri svojem izsiljenem umiku iz Flandrske in Francoske pot hudobnega razdejavanja, kar se je vedno smatralo za direktno kršenje pravil in običajev civiliziranega vojskovanja. Mesta in vasi, če jih niso razdejali, so oropana vsega, kar je bilo v njih, pogosto tudi prebivalstva.

Ni pričakovati, da bodo narodi, ki so proti Nemcem asociirani, prirediteli premirju tako dolgo, dokler se nadaljuje nečloveško plenjenje in pustošenje, katere gledajo po vsej pravici s strahom in ogorčenjem v srcu.

Da ni dana nobena možnost kakšnega nesporazuma, je tudi potrebno, da opozori predsednik Zedinjenih držav tudi z velikim poudarkom vlado Nemčije na besedilo in jasni namen enega izmed mirovnih pogojev, ki jih je nemška vlada sprejela. Ta pogoj vsebuje poslanica predsednika z dne 4. julija t. l. v Mount Vernonu. Ta pogoj se glasi takole: »Uničenje onih samoderžnih sil povsed, ki imajo v rokah možnost, da same, tajno in iz lastne volje motijo mir; in če teh sil sedaj ni mogoče uničiti, vsaj njih ponižanje do resnične onemoglosti.« In sila, ki je do sedaj določala usodo nemškega naroda, je ravno ena izmed onih, ki jih je imel predsednik pri tem govoru pred očmi. Nemški vladi je dano na prosto, da to izpremeni.

Zgoraj omenjene besede predsednika Wilsona tvorijo seveda pogoj, ki se mora izpolniti še pred mirom, če naj pride mir z nastopom nemškega naroda samim. Predsednik se čuti primoranega izjaviti, da bo vsa izvedba miru po njegovem mnenju odvisna od določenosti in od obveznega značaja garancij, ki se bodo dale v tem temeljnem vprašanju. Neizogibno potrebno je, da vedo proti Nemčiji asociirane vlade nedvoumno, s kom se vrše pogajanja.

Predsednik bo odposlal posebno noto c. in kr. vladi Avstro-Ogrske. Sprejmite, gospod, moje ponovno zagotovilo mojega spoštovanja

Robert Lansing.

Konsternacija na Dunaju.

Dunaj, 15. oktobra. Vtisk novega odgovora Wilsona, za katerega se je izvedelo na Dunaju ob pol 8. zvečer, je bil ogromen. Ekspozice grofa Buriana je vzbudil v primeri s tem odgovorom zelo malenkostno zanimanje.

Iz Wilsonovega odgovora se splošno sklepa, da namerava ameriški predsednik popolnoma streti nemški imperijalizem in njegove zastopnike. Računa s tem, da že v najkrajšem času odstopi nemški cesar Viljem in sicer v sporazumu s cesarjevičem Viljemom v prilog princu Eitel Frideriku.

Brez dvoma bodo pogoji izpraznitve zasadenega ozemlja, ki jih ima diktirati maršal Foch, zelo težki in se bo dovolil za izpraznitev le zelo kratek rok. Tudi v ustavitvev podmorske vojne bo Nemčija morala privoliti brez ugovora.

Odgovor Avstrije bo dospel v dveh ali treh dneh.

Ameriški senat in Wilsonov odgovor.

London, 14. oktobra. Poročila listov o seji ameriškega senata dne 7. t. m. naglašajo, da se vsa Amerika strinja s korakom svojega predsednika. Najpomembnejši govor v tej seji je govor senatorja Lodge, načelnika republikanske stranke, ki je med splošnim pripravljenjem izjavljal, da bi premirje v tem trenutku vojne pomenilo izgubo vojne in odpoved vsem ciljem, za katere se bore zavezniški štiri leta. Tudi če bi centralne države bile pripravljene takoj izprazniti vse zasadena ozemlja, zavezniški vendar ne bi mogli prenehati s sovražnostmi, ker bi sama izpraznitev teh pokrajin pustila nerešena najhujša metalnejša vprašanja, kakor so alžasko-lorénsko, italijansko - jredetensko in zlasti vprašanje neodvisnosti Čehov, Jugoslovancev in Poljakov.

Predsednik Wilson je ob splošnem odobravanju vsega ameriškega naroda priznal Čeho-Slovake za vojskujoči narod, in vendar niso bile česko-slovaške zemlje med vojsko zasene. Ali jih bomo pustili v sužnosti Avstrije in kršili naše slovesne obljube?

Prepričan sem, da ne bosta niti predsednik, niti ameriški narod v nobe-

nem slučaju privolila, da ostanejo Čehi še nadalje pod avstrijskim jarmom. In to, kar sem dejal o Čehih, velja tudi za Jugoslovane in Poljake. Nemčija mora biti prisiljena do popolne onemoglosti. Kadar se bo vdala brez pogojev, bomo mi stavili naše pogoje. Ako hočemo trajni mir, ne sme vojna končati na noben drug način.

Ob zaključku seje se je glasovalo o pomembni resoluciji, v kateri se zahteva pred sklepom premirja demobilizacija nemške armade in mornarice, izročitev vsega orožja, mornarice in municije. Daljše garancije za vojno odškodnino za vsa porušena mesta in opustošenja, ki jih je izvršila nemška armada in brez pogojev sprejem vseh Wilsonovih točk.

Ta resolucija je izraz javnega mnenja v Ameriki, ki je mnogo oostrejša kot oficijelna politika, izražena v Wilsonovih programatičnih izjavah.

Wilson in Avstro-Ogrska.

Dunaj, 15. oktobra.

V političnih krogih, ki položaja ne presojajo z naivno lahkomišelnostjo grofa Buriana, se danes v zvezi z ekspozicijo zunanjega ministra živahno razpravlja o vzrokih, zakaj Wilson sedaj še ni odgovoril na avstro - ogrsko mirovno prošnjo. Po vesteh, ki so dospеле iz ameriških virov, je Wilsonovo stališče to - le:

Položaj Avstrije je popolnoma odvisen od Nemčije, zato je nepotrebno upoštevati avstrijski apel, dokler je vprašanje nemške fronte in opore, ki jo ima s tem Avstrija, še v razsloji. Ako bi pa, v nasprotnem slučaju, Berlin odgovoril nepovoljno in bi postala vsaka možnost pogajanj med entento in Nemčijo izključena, potem bi ravnotako bilo odveč odgovarjati Dunaju, ki bi v tem slučaju bil prisiljen slediti svoji usodi.

To uvaževanje sicer pojasnjuje, čemu se Wilsonu ni mudilo odgovoriti na avstrijsko noto, vendar pa ni zadostno za pojasnitev oficijelnega poročila, s katerim je Amerika naznanila, da za sedaj ne bo odgovorila na avstrijsko noto.

Pri proučevanju namena tega Wilsonovega koraka napram Avstriji si je potrebno predložiti Wilsonov govor z dne 15. septembra t. l., v katerem je izjavil, da je treba doseči popolno zmago. Vsako pogajanje da je nedopustno: tudi če bi Avstrija sprejela vseh 14 točk za temelj trajnega miru, bi ostalo še vedno dejstvo, da se ne moremo zanašati na besede njenih politikov. Tem besedam odgovarja tudi sedanje obnašanje Wilsona, tako napram Nemčiji, kakor napram Avstriji. Od Nemčije zahteva svečano izjavo, da je ne vodi več oni, ki so odgovorni za svetovno vojno, marveč narodu odgovorna vlada: Avstriji sploh ne odgovarja, pridržujoč si pravico, postopati po svojem preudarku v rešitvi problemov, ki teže Avstrijo in vznemirjajo hkrati svetovni mir.

Predsednik Wilson ni mogel postopati drugače: par dni pred mirovnim korakom je sprejel prof. Masaryka, dr. Hinkovića in Paderewskega kot zastopnike zatiranih narodov, Čehov, Jugoslovancev in Poljakov, ter jim svečano izjavil, da bo do skrajnosti bodril njih stremiljenja za osvoboditev. Pred to slovesno ardienco je ameriška vlada javno priznala česki Narodni svet kot zavezniko vlado, ki zasto-

pa pri ententi narodne interese in bodočnost česke države. Amerika in ententa torej sploh nista mogli odgovoriti Dunaju kot zastopniku nasprotnikov českih stremiljenj, katerih končni program je vsa ententa sprejela med svoje vojne cilje.

Priznala je upravičenost njih narodnih osvobodit, med njimi tudi neodvisnost Jugoslavije, zato tudi ne smatra več Avstrije za upravičeno, nastopati v imenu teh narodov. Wilsonov molk pomenja, da si obdrži ententa proste roke pri vsem avstrijskem in balkanskem problemu, pomenja konec nemškega programa Srednje Evrope in je jasen migljat Nemčiji, kakšni bodo pogoji za premirje.

Ker se je po najnovejših vesteh Wilson vendar - le odločil, da odgovori tudi na avstrijsko mirovno noto, se bo kmalu pokazalo pravo Wilsonovo stališče napram monarhiji in problemom, ki so z njo v zvezi.

Ujedinjenje contra imperijalizem.

London, 14. oktobra. »Times« poroča o priliki čestitk, ki so došle srbskemu prestolonasledniku povodom njegovega imenovanja generalom, o važnih tendencah srbske zunanje politike. List naglašja, da si je prestolonaslednik tekom vojne pridobil občne simpatije vsled svoje skromnosti in je zlasti popularen med Jugoslovani, ker je vedno jasno naglašal idejo ujedinjenja. Prilpil je krfskemu paktu, ki je »mag-na charta« jugoslovanskih aspiracij na temelju popolne enakopravnosti vseh treh jugoslovanskih plemen in veroizpovedanj. Sedaj, ko prihaja ureditve tega načela, je jasno, da ne bode niti prestolonaslednik niti ententa poslušala onih, ki bi radi nadomestili princip ujedinjenja s srbskim imperijalizmom. Italija je izvedla združitev vsega naroda na drug način kakor Nemčija. Tudi Jugoslavija si je izbrala metodo Pijemonta, to je združitev troimenega naroda na temelju enakopravnosti in ne po metodi Prusije, ki je vedno gledala le na svoje povečanje in nadvlado in s tem uničila vso združeno Nemčijo.

Turčija se je že pogodila.

Dunaj, 15. oktobra. »Neue Ztg.« izve: Istočasno z mirovno ponudbo centralnih držav je pričela turška vlada s pogajanj z entento o premirju in miru. Ta pogajanja so uspela že tako daleč, da je pričakovati za jutri objavljenje pogodb.

Atentat na Enver pašo.

Dunaj, 15. oktobra. V nedeljo je bil v Carigradu izvršen atentat na bivšega turškega generalisima in vojnega ministra Enver pašo. Enver paša ni bil zadet.

Burian o položaju.

Dunaj, 15. oktobra.

Današnji ekspozice zunanjega ministra grofa Buriana prinaša malo zanimivega in malo novega ter potrjuje naše mnenje, da monarhija ne misli resno na sprejetje Wilsonovih principov.

Burian priznava, da so žalostni dogodki na Bolgarskem pospešili mirovni korak osrednje vlade. Burian se ponižno klanja pred Wilsonom ter izjavlja, da je treba pravilno razumeti načela Wilsona, ki se je pridružil monarhiji, da je treba te Wilsonove principe smoteno uporabiti, nakar bi mogli ti principi tudi dejansko dobro vplivati na ureditev notranjih razmer v obeh državah monarhije, ki bodo sedaj prišla v tir. Burian podkita Wilsonovim načelom idejo dualizma in trdi z mirnim čelom, da je ureditev notranjih razmer v monarhiji po teh načelih že v teku. Toda prav nihče o tem ne ve ničesar in Slovani so vsako tako ureditev že v naprej odklonili.

Burian je zadovoljen z izpraznitvijo zasadenega ozemlja, vendar noče ničesar vedeti o izpraznitvi ozemlja v Rusiji in Rumuniji.

Mirovne delegacije naj po njegovem mnenju dobe sosvete, izvoljene od postavnih zastopstev, v svrhu stalnega stika z narodnimi zastopstvi, po njegovem mnenju torej z avstrijskim in ogrskim državnim zborom. S tem hoče Burian eliminirati naše zahteve po udeležbi narodov pri mirovnih pogajanjih.

Burian pričakuje marsikatero nesoglasje mnenja glede izvedbe in vporabe posameznih točk Wilsonovega načrta, kar nam potrjuje, da vsebuje sprejetje Wilsonovih točk vse polno mentalnih pridržkov.

Glede Poljske se zadovoljuje zunanji minister z nejasnimi baryami in ne pove ničesar novega glede Rumunije in Ukrajine.

Končno hvali dualizem kot trdni temelj in princip monarhije.

K njegovemu ekspoziciju moramo le pripomniti, da dokazuje, da ni noben udarec dovolj hud, da bi mogel dovesti vedilne faktorje do novih vidikov. Burianov govor ne bo pripeljal miru, marveč ga bo le še bolj oddaljil.

Dunaj, 15. oktobra. V današnji seji odseka za zunanje zadeve v ogrski delegaciji je govoril minister zunanjih zadev grof Burian ekspozice, v katerem je najprej razpravljal

o mirovni noti Wilsonu.

Predlog, ki smo ga 4. oktobra obenem z Nemčijo in Turčijo stavili predsedniku Wilsonu, je bil izvedba bistveno že določenega sklepa, na čigar izvedbo zadnji žalostni dogodki na Bolgarskem niso mogli imeti nobenega določnega vpliva. Pod pritiskom resnega vojaškega neuspeha in spričo razkrajajočega učinka že 6 let na tem narodu bremenečih vojnijskih skrbi je prošja Bolgarov za dovolitev premirja in mirovnih pogajanj samo pospešila ameriški mirovni korak zaveznikov. Izločitev Bolgarske iz vojne je zavezniške prisilila, da

si na jugovzhodu izgradi novo fronto.

Dasi so bile osrednje velesile v položaju zadostiti tej vojaški zahtevi in napraviti proti ententi orientski armadi varstveni nasip, je bilo zaradi tega položaja le jasno, da

odločilnega uspeha z orožjem nismo smeli več pričakovati

in da naši nasprotniki s svoje strani niso mogli z zagotovostjo računati na to, da bi zlomili našo obrambo, da je torej vsako nadaljše prečkanje krvi brez smotra. Nazor predsednika Zedinjenih držav o rešitvi svetovnih vprašanj, ki so se imele odločiti tudi potem, ko je bil stopil v vrsto

naših nasprotnikov in postavil marsikatero proti nam naperjena načela, niso bili brez duha čiste človečnosti. Tako tudi javne izjave gospoda Wilsona niso pri nas ostajale nikdar brez vtiska in niso bile nikdar principijelno odklonjene. Tekom vojne izvršene izpremembe v naziranjih glede mnogih spornih vprašanj, ki so obstajale pred vojno in izvirale iz interesnih nasprotstev posameznih držav in narodov, so vedno bolj in bolj tudi pri nas kazale potrebo, da se

čisto interesno stališče potisne v ozadje in se rešijo obstoječa nasprotstva v smislu višje poravnane pravičnosti. Očiščene po težkem trpljenju, ki jo je naložila ta vojna skoro vsemu človeštvu, bodo ogromne večine narodov z veseljem izrekle svoje soglasje s spopolnitvijo svojih bodočih odnosov po takih načelih. Prožeti tega prepričanja smo se pridružili principom, ki jih je formuliral gospod Wilson in ki so po večini že poprej trdno spadali k našemu mirovnemu programu. Po odgovoru

Nemčije, ki je izpolnila vse predpogoje, na katere je predsednik Wilson v smislu naše ponudbe želel navezati svoje nadaljnje korake, pričakujemo sedaj njegovega odgovora na našo ponudbo. Ni predalekosežen optimizem, ako sodimo ob tem položaju, da

se nahajamo tik pred ustavitvijo sovražnosti

in da stopimo v kratkem z državami entente v pogajanja. Ako je vojna na naše slavne armade in na vztrajanje in udanost zaledja, pred katerima se vedno klanjamo v občudovanju, stavila zahteve, ki so dosegle večkrat najvišjo mero človeškega napora in trpljenja, bo sedaj prihajajoči čas razprav in prehoda iz vojne v mirovne odnose. Stavi na narode nove zahteve, seveda popolnoma drugačnega značaja. Mirovno delo, ki se ima ustavit, ne bo izvršeno od enega dneva do drugega.

Izgraditev notranjih razmer monarhije bo zahtevala istotako več časa, tekoni katerega bo treba izvršiti delo, ki ga veleva bodočnost monarhije, da jo postavimo na trajno podlago, z vztrajnostjo, potrpežljivostjo, patrijotično uvidenostjo, prepričano spravljalnostjo in požrtvovalnostjo narodov.

Kar se tiče sestave delegacije, ki se ima poslati k mirovnim razpravam, je jasno, da ne more imeti čisto diplomatskega in birokratičnega značaja. Poleg strokovnjakov se mi zdi neobhodno potrebna komisija avstrijskih in ogrskih kompetentnih oseb

in v svrhu direktnega sodelovanja pri premaganju težkih nalog, pred katere nas postavi kongres. Priporočal bi tudi ustanovitve sveta, izvoljenega iz postavljenih zastopstev, da se ustvari stalni kontakt z ljudskimi zastopci. Tesno združeni z našimi zvestimi nemškimi zavezniki in s Turčijo, ki vztraja v izpolnjevanju prevzetih obveznosti kljub vsled izstopa Bolgarije nastalemu težkemu položaju, bomo pričeli pogajanja. Vseled tesnega razmerja z našimi zavezniki, bi moral kot samo ob sebi razumljivo označiti, da bomo postopali pri predstojajočih mirovnih razpravah

vedno po vzajemnem sporazumu. Čeprav so temelji za dogovore, ki se imajo skleniti s sprejetimi punkcijami predsednika Wilsona že dani, more vendar izvedba in uporaba posameznih točk v praktičnih ozirih privedi do marsikake razlike v pojmovanju, katere rešitev bo treba iskati v pravični presoji nasprotujočih naziranj in v krepki obrambi državnih življenjskih pogojev. V teh diskusijah se bodo morali zavezniki vzajemno podpirati, da dobe pri reševanju takih spornih vprašanj smer sporazumevanja, ki jih bo obvarovala oškodovanja, ki bi omejilo katero njihovih dobro razumljenih pravic.

Če tudi ne more biti moja naloga označiti tu na tem mestu svoje stališče napram vsem vprašanjem, o katerih naj bi bilo govora na tem pričakovanem kongresu, bi vendar hotel govoriti par besed

o problemu zveze narodov

in o vprašanjih, ki so s tem problemom v zvezi. Ustanovitev lige narodov tvori predpogoj za sklep miru nepristranske pravičnosti, po katerem stremi predsednik Wilson in s njim tudi mi. Ta zveza narodov bo tvorila po sedanjih naziranjih hrbišče novega svetovnega reda, ter se bo morala na tej podlagi urediti razmerje posameznih držav med seboj. Na ta način bo konec na principu moči sloveče »politike ravnateljstva« državnih skupin. Na njeno mesto stopi enotna organizacija držav, ki se postavljajo prostovoljno pod mednarodni zakon, ki si ga dajo same in katerega bi sankcionirala izvrševalna oblast, stoječa nad državami. To oblast treba šele ustvariti. Kakor smo ponovno izjavili, smo pripravljeni, vstopiti v zvezo narodov, ki bo nudila polno jamstvo za nepristransko interesno varstvo. Konstituiranje zveze bo predpogoj za omejitve orožjevanja in za normiranje svobode plovnosti na morju. Ta postulat je že dolgo v našem mirovnem programu. Z zvezo narodov kot skupno varstveno silo nacionalnih držav izgubi njihovo mednarodno svetovno varstvo potom orožjevanja vsak pomen. Na vsak način bo to odveč še le takrat, kadar bo liga učinkovito prevzela funkcije samostojne posamezne države. Da se zopet prične prijazni in mirni trgovski promet z vsemi narodi, je naša odkritosrčna želja.

Razvoj v Poljski stoji v znamenju naglo se križajočih svetovnopoličnih dogodkov. Naše razpoloženje napram Poljski je neizpremenjeno in mi hočemo kakor doslej, vpoštevati pravice in interese avstro-ogrsko monarhije in sporazumno z Nemčijo obrniti svoja najboljša prizadevanja na to stran, da bomo pospeševali vstopitev narodne države in podpirali z najboljšimi močmi prizadevanja poljske vlade, stremene po blagru Poljske.

V Romuniji se drži sedanja vlada na lojalni in korektni način politike sodelovanja z osrednjimi državami, da se ne bo motilo v Bukareštu nastalo mirovno razmerje. Podpirali smo to stremiljenje z največjo vstrzežljivostjo in se vdamo, ne da bi opustili potrebno previdnost, upanju, da bo ta cilj dosežen.

Z ukrajinsko vlado se nahajamo v priskrbi in iskrenih odnosih.

Ne morem zaključiti teh izjav, ne da bi se ne obrnil do javnosti monarhije in do zastopnikov, poklicanih v varstvo njenih zunanjih interesov. Monarhija in njeni narodi stoje pred določljivo svojo bodočo mednarodno pozicijo, ki vsebuje njihovo srečo in gorje.

Posamezni deli monarhije tvorijo po svoji programatični zvezi celoto.

ki je, tudi na zunanjo enotno, določena, da deluje s polno močjo. Prebivalstvo Avstro-Ogrske, ki je nastopilo v tej vojni za obrambo obstoja monarhije in za zagotovljenje njene bodoče pozicije, bo tudi v bodoče kljub vsemu, kar jih dandanašnji se nazdevno loči, navezano na zvezo v enotni faktor moči. Naj bodo vsi krogi monarhije prežeti tega spoznanja, ki se gradi na trajne temeljne principe obstoja te državne zveze

in naj krepko podpirajo skupno vlado pri pristojnem jej zastopstvu interesov avstro-ogrskih narodov v bodoči razpravni periodi. Zherimo se v tem usodnem času vsi okoli vladarja, ki je poznal, odkar je nastopil vlado, samo en cilj: da prinese narodom, zvezanim z njim po tradicionalni ljubezni in zvestosti, mir, spravljalnost, ki bo obsegal vse svet. Junaška sila monarhije, ki je branila domovino zvesto in slavno, ni smela zamaš pretekati svoje dragocene krvi, požrtvovalno prebivalstvo ni smelo zastopati stradanja in trpeti pomanjkanja! Ako se vse moči teh na kulturnih in materialnih bogastvih tako oblagodarjenih držav in njihovi velenadarjeni sinovi združijo pri ogromnem delu vzpostavitve, potem bo Avstro-Ogrski usojena srečna bodočnost.

Kronski svet proti federalizaciji monarhije.

Dunaj, 15. oktobra. Danes popoldne se je vršil kronski svet, ki je razpravljalo o federalizacijskem načrtu grofa Silve Tarouca. Kronski svet je federalizacijo odklonil, ker baje — glasom zanesljivih informacij — ententa niti ne zahteva tako dalekosežnega preustroja države in ker je baje iz taktičnih vzrokov boljše čakati.

Te iz nemških virov prihajajoče vesti so najbrže preračunjene na mistifikacijo javnosti. Vsekakor pa vlada na slovanski strani popolnoma mirno razpoloženje in samozavestnost.

Wilsonov odgovor Nemčiji kronskemu svetu, ko je zboroval, še ni bil znan.

Misija grofa Silve-Tarouca ponesrečena.

Dunaj, 15. oktobra. Misija grofa Silve Tarouca velja danes že za ponesrečeno. V svojem programu, ki ga je izdelal v memorandumu ter ga je predložil že v četrtek cesarju, zagovarja najširšo federalizacijo monarhije. Pri današnjem kronskem svetu je bil njegov načrt zavrnjen. Med kandidati za predsedništvo v novem kabinetu se od nekaterih strani zopet ponuja baron Beck. Na slovanski strani je proti njemu hud odpor. Njegovo ministrstvo bi imelo skrbeti za večino iz nemške meščanske stranke in nemških socializmov, da rešijo državne potrebe. Njegovo ministrstvo bi bilo torej zgolj poslovno ministrstvo ali kakor pravijo Nemci »Geschäftsministerium«.

Dogodki na Češkem.

Praga, 15. oktobra. Senzacionalne vesti, ki jih širijo nemški listi o dogodkih v Pragi, so znatno pretirane. Praga je ostala včeraj mirna in le zvečer je prišlo do manjših spopadov med občinstvom in policijo. Stavka je bila splošna in so se ji pridružili povsodi tudi nemški delavci. Po deželi je prišlo ponekod do burnejših incidentov. Tako so v Pisku

navzlic nasilnim odredbam oblasti zasedli nekatera javna poslopja. Poznaje pa je bil red zopet obnovljen. Po vseh čeških deželah je opaziti skrajno politično napetost.

Moravska Ostrava, 15. oktobra. Kakor v več drugih čeških mestih, je prišlo danes tudi tu do izgradenj in nemirov v zvezi z demonstracijami proti izkoriščanju čeških dežel.

Pred burnim zasedenjem ogrskega državnega zbora.

Budimpešta, 15. oktobra. Jutri se prične zasedenje ogrskega državnega zbora. Razpoloženje med strankami je jako razburjeno. Stranka grofa Karolya bo podala deklaracijo, ki zahteva popolno samostojnost ogrske države. Posebne izjave podajajo tudi Romuni in najbrž Slovaki. Danes se je govorilo, da pridejo k seji delegati hrvatskega sabora in proglasijo, da je ogrsko-hrvatska nagodba neveljavna in hrvatska samostojna ter od Ogrske neodvisna država. Ta vest je madžarske kroge silno vznemirila in govori se, da bo prišlo v slučaju hrvatske proklamacije do burnih konfliktov. Madžarski strah je zaenkrat neosnovan. Hrvatski delegati sploh ne pridejo k jutrišnji seji ogrskega državnega zbora, temveč ostanejo v Zagrebu, kjer se bo v četrtek vršila seja Narodnega vijeća, ki bo ondločala o nadaljnjih taktiki vseh jugoslovanskih narodnih strank. Hrvatski delegati se bodo ravnali po sklepil Narodnega vijeća.

Zvečer so se v Budimpešti zopet raznašale senzacionalne vesti o proklamiranju neodvisne Ogrske in o bankrotu, ki da bo s tem v zvezi, ker bo uničen privilegij avstro-ogrsko bank. Vse te vesti se označujejo v političnih krogih za znatno pretirane. Zdi se, da tudi Madžari čakajo na definitivni odgovor Wilsonov in da bodo še le po tem odgovoru uravnali svojo nadaljino taktiko.

Cesar demisije Wekerlovega kabineta ni sprejel.

Budimpešta, 15. oktobra. (Koresp. urad.) »Magyar Tudosito« poroča, s kompetentne strani, da cesar ni sprejel demisije Wekerlovega kabineta. Cesar

je dal danes poklicati k sebi na Dunaju se muditega ogrskega ministrskega predsednika dr. Wekerla in mu je sporočil, da ne sprejme demisije vlade, ker ima v njo polno zaupanje.

Dunaj, 15. oktobra. Ker se je Navaveva misija ponesrečila in tudi grof Apponyi ni hotel prevzeti, češ, da ne čuti dovolj moči v sedanjem velikem času voditi boj za obstojno madžarsko državo, je ostala kriza za enkrat nerešena. Grof Karolyi ni prišel v pošto, ker se mu ni posrečilo pridobi voditeljev zatiranih narodov na Ogrskem za svoje avtonomistične načrte.

Avstrijske delegacije. Vazne izjave jugoslovanskih, čeških in poljskih delegatov.

Dunaj, 15. oktobra. Danes se je vršila kratka plenarna seja avstrijske delegacije, v kateri so bili podali jugoslovanski češki, poljski in italijanski delegati važne izjave.

Izjave so bile podane v obliki interpelacij. Jugoslovanska interpelacija, ki sto jo vložila poslanec dr. Korošec in posl. dr. Cingrija na zunanje in vojnega ministra, pravi:

Ker se je proklamirala pravica samoodločbe narodov na podlagi izjave predsednika Wilsona z dne 12. februarja t. l., sprejete tudi od osrednjih vlasti, glasom katere se ne sme obvladati in vladati noben narod, če tega sam ne dovoli, in ker je naš narod ponovno svečano izjavil, da ne bo nikdar privolil v rešitve, ki ne bi prinesla združitve vseh delov naroda SHS. V lastni suvereni državi, katera bi nam zagotovila naš avtonomni razvoj.

Ker na drugi strani sodelujemo v dosedanjih zastopstvih samo še, da se borimo za mir in da se izvede v primeru obliki ločitev od sosedov, vprašamo:

1. Ali je skupna vlada pripravljena že enkrat odpreti pot miru s tem, da priust zastopnikom narodov, ki se bodo konstituirali v narodnih vladah, vpliv in izvedbo pogajanj o premirju in miru?

2. Ali je pripravljena vlada takoj opustiti jugoslovanske polke v svojo domovino?

Tudi češka izjava povdarja, da češki delegati ne priznavajo sedanje seja avstrijske delegacije, v kateri so se prej parlamentarnih in delegacijskih razprav, da omogočijo mirovno odločitev češke države, ki je od celega civilizirane sveta že priznana kot neodvisna suverena država.

Podobno izjavo so podali Poljaki, ki tudi izražajo svojo pripravljenost sodelovati pri likvidaciji.

Italijani pozdravljajo v svoji interpelaciji, podani po poslancu Conciju, da so osrednje države s sprejetjem Wilsonovega programa odobrile zahtevo po združenju italijanskega ozemlja z materijo Italijo, zahtevajo odpravo internacij in konfinacij, kazni za zatiranje in preskrbo tudi za one pokrajine, ki bodo v bližnji bodočnosti pripadle Italiji.

Seja je potekla v mučnem razpoloženju ter je bila, ko so bile nekatere predloge izročene odsekom, zaključena. Trajala je le 40 minut. Prihodnja seja bo sklicana pismenim putem. Jutri se vrši seja avstrijske delegacijskega odseka za zunanje zadeve, v kateri se prične debata o Burianovem ekspezeju.

Interpelacija Čehov in Jugoslovancov radi je-manja talov v naših deželah.

Dunaj, 15. oktobra.

Danes so vložili v delegaciji poslanci dr. Stanek in tovariši interpelacijo do vojnega in skupnega finančnega ministra zaradi nameravanega pobiranja talcev in internacij v Bosni in Hercegovini. Interpelacija je bila že v seji dne 1. oktobra predložena v poslanski zbornici. Vprašanje zahteva nujnih pojasnil, ali se peča vojna uprava res zopet s pripravami za pobiranje talcev iz vrst voditeljev in uglednih oseb med Jugoslovani v Bosni, Hercegovini, Dalmaciji in Hrvatski.

Ta interpelacija je ostala do danes brez odgovora, medtem ko je skupni finančni minister na ustno interpelacijo podal izjavo v tem smislu, da je bilo zadnjih 12 talcev, ki so jih bili pobrali na vojaško zahtevo, izpuščenih že meseca julija 1917 in da od tedaj niso pobrali v Bosni in Hercegovini nobenih novih talcev; da pa se je pač določilo interniranje posameznih nezanesljivih prebivalcev jugoslovanskega ozemlja, da se prepreči početje četašev.

Ker ta odgovor na eni strani priznava preganjanje prebivalstva z interniranjem in na drugi strani ne daje v zadevi novega pobiranja talcev nobene jasne odgovora, vprašamo vojnega in skupnega finančnega ministra:

1. Ali namerava vrhovno armadno povelstvo, oziroma vojna uprava v resnici nastopiti znova s pobiranjem talcev iz vrst uglednih oseb med Jugoslovani v Bosni in Hercegovini, Dalmaciji in Hrvatski? Ali so se res v to svrhu od vojaške strani odredile konzignacije oseb, ki prihajajo v pošto za talce?

2. Ali je vojni minister pripravljen z ozirom na nasprotje te nečloveške namere z mednarodnim pravom in postavbo kategorično in nedvomno izjaviti, da bo vsako pobiranje talcev izostalo? Je li skupni finančni minister pripravljen pridržati se te izjavi v imenu civilne uprave v Bosni in Hercegovini in vsem upravnim mestom ukazati, da vsako morebitno zlorabo s strani vojaških oseb naznanijo in preprečijo?

3. Je li sta vojni in skupni finančni minister pripravljena podati obširno izjavo o tem, katere osebe, in glede vsake osebe posebej, zakaj se jih je interniralo, na kakšno postavbo določbo se opirajo odredene internacije? Ali sta oboja ministra pripravljena z ozirom na profipostavnost internacij je takoli razveljaviti in obvezno izjaviti, da se ustavi tudi ta človeka vredni način represalij proti jugoslovanskemu prebivalstvu?

Vojni odsek in raut na nemškem veleposlaništvu.

Dunaj, 15. oktobra. Seja vojnega odseka avstrijske delegacije se je danes zgodaj prekinila, ker so dali na nemškem veleposlaništvu raut. Značilno za situacijo je, da so bili k temu rautu povabljeni iz avstrijske gospodarske zbornice tudi slovanski člani delegacije ter iz poslanske zbornice poleg nemških članov tudi Rusini, Jugoslovani, Čehi in Poljaki iz poslanske zbornice, ki so člani delegacije, niso bili povabljeni. Vseled tega se tudi povabljeni poljski in češki

Dogodki na bojiščih.

NAŠE URADNO POROČILO.

Dunaj, 15. oktobra. (Kor. ur.) Italijansko bojišče. Bojno delovanje je bilo tudi včeraj precej živahno.

Balkansko bojišče. Drač, ki smo ga mi izpraznili, so zasedli Italijani. Gibanja v Albaniji in Srbiji se razvijajo brez omeje vrednega bojnega dotika s sovražnikom. — Se generaln. Staffa.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berolin, 15. oktobra. (Kor. ur.) Zapadno bojišče. Vojna skupina prestolonaslednika Rupprehta. Na Flandrskem je sovražnik zopet pričel z napadi na široki fronti med Zarnem in Lyso. Posrečilo se mu je izriniti nas čez naše srednje pozicije. Proti poldnevno se je boj ustavil v črti Cortemarck — vzhodno Rousselaere, ki je po trdem boju padel v sovražne roke, — jugozapadno od Isegheima — severovzhodno od Menina. Menin in Wervicv smo obdržali kljub jako močnim napadom. Sovražnikov poskus, prekorati Lyso pri Comaines, se je ponesrečil. Pri ponovljenih naskokih popoldne smo izgubili Handzaeme in Cortemarck. Izjalovili so se močni, z oklopnimi vozovi podpirani napadi na obeh straneh Gitsa. Med Isegheimom in Meninom je mogel sovražnik popoldne pridobiti samo malo tal. Uspešni boji v predpolju zapadno od Lilla in na kanalu Haute-Deule. V odseku Selle severno od Haussa in pri St. Soupletu so se ponesrečili sovražnikovi delni napadi. — Vojna skupina nemškega prestolonaslednika. V gosti jutranji megli je pričel sovražnik prodirati vzhodno od St. Quentin čez Oiso in se mimo-grede ustalil na višinah Macquigny in vzhodno od Orignya. Obširno zastavljen protinapad ga je vrzel z višin nazaj na Oiso. Ljudi delni boji pred novo fronto severno od Laona, zapadno od Aisne in v toku Aisne južno od Grand Pré. — Vojna skupina general v. Gallwitz. Med Airo in Moso je napadel Amerikanec z močnimi silami. Težišče bitk je ležalo vzhodno Aire in po obeh straneh ceste, ki vodi od Charpentryja na Bantheville. Deloma do štirikat novljeni napadi so se ponesrečili razen krajevne pridobitve ozemlja po obeh straneh Romagne.

Jugovzhodno bojišče. Na višinah severozapadno od Niša so bili manjši boji. — v. Ludendorff.

Razne stvari.

* Kako je postala Budimpešta milijonsko mesto? Pred sedanjo vojno je štela Budimpešta samo 800 tisoč prebivalcev, a danes pa že šteje 1.200.000 prebivalcev. Dočim pada število prebivalstva v drugih mestih, je v tem oziru Budimpešta velika izjema. Ko so Rusi vkorakali v Galicijo in Bukovino, Romuni pa v Erdelisko, so premožnejši židje zbežali na Ogrsko ter se naselili v Budimpešti, ki je postala za nje prava obljudbena dežela. V Budimpešti se je storilo za žide vse, le da se jih stalno priklene na mesto. Barantajo z vsemi mogočimi predmeti, so pravevali navljali cen, a ni jim treba plačevati nobenih davkov. Na ta umetni način je postala Budimpešta milijonsko mesto.

* Železnica iz Amerike v Evropo. Ameriški listi pišejo, da se je osnovalo društvo, ki namerava zgraditi železnico iz Amerike v Evropo. Železnica bi tekla iz Severne Amerike po podmorskem predoru v Sibirijo in preko ruske Azije v Evropo. Tako bi se izognilo dolgotrajnemu in pogubnemu potovanju preko morja. Predor, ki bi se zgradil pod morjem med Ameriko in Sibirijo, bi bil dolg 65 km. V Ameriki, kjer bi se začel graditi predor, bi napravili ogromne tovarne, katere bi s svojimi napravami vlačile izkopano gradivo na ameriško stran in bi spravljale potrebni zrak v ogromni predor. Ta gradnja bi bila največja umetna stavba na celim svetu. — Če le ni ameriška race!

* Kleopatrina končna pokopana. Ako smemo verjeti nekemu francoskemu listu, je bila slavna egiptovska kraljica demonična zapeljivka Marka Antona Kleopatrina še le pred kratkim in sicer v Parizu na vrtu narodne biblioteke pokopana. Pripoveduje se to-le: Po zimi 1869/70 najdena mumija lepe Egiptanke je bila pripeljana v Pariz v narodno biblioteko, kjer so jo hodili gledat in občudovat moške v nadaljevanju pred 2000 leti prekinjene tradicije. Ko je po vojnem izbruhu bil Pariz ogrožen, je nastal v narodni biblioteki pravi dirnjava in tako se je zgodilo, da je bila mumija izpostavljena zraku, vsled česar je začela razpadati. Vodstvo zavoda je na to kratkotalno sklenilo pokopati staro častljivo damo.

* Zagonetni italijanski vjetnik. Listi so poročali že dni, da se nahaja v taborišču vojnih vjetnikov v Sopronjuku zanimiv italijanski vojni vjetnik z imenom Louis Bourbon — Parma. Sedaj poroča korespondenčni urad po korespondenci »Wilhelm«, da je bil dne 15. junija 1918 na jugo-zapadni fronti vjet nekaj poročnih italijanskega infanterijskega polka št. 154, ki je rekel, da se imenuje George princ Bourbon — Espana in da je v sorodstvu z družino Bourbon — Parma, torej z družino, iz katere izhaja avstrijska cesarica. Dosedanje poizvedbe pa niso dognale, da bi bili njegovi podatki zadostni za rabo prilika Bourbon,

člani iz gosposke zbornice rauta niso udeležili.

Dunaj, 15. oktobra. Posvetovani delegacijskega odseka za vojaške zadeve se udeležuje tudi bivši general-stabni šef Böhm — Ermolijev armade Bardolf, ki ga z več strani označujejo za bodočega vojnega ministra.

Kje je carska rodbina?

Dunaj, 15. oktobra. »Achtuhrblatt« poroča iz Lugana: Na vprašanje avstro-ogrsko vlade je odgovorila boljševiška vlada, da ji ni znano, kje se nahaja bivša ruska carica s svojo rodbino.

Priprave za umik nemških armad.

Dunaj, 15. oktobra. »Abend« poroča: Nemško armadno vodstvo gradi na zapadni nemški meji silno utrjeno novo siegfriedsko črto. — Sole v Berlinu bodo zaprli, da dobe prostora za 30.000 ranjencev, ki jih prepeljejo iz bolnišnic v Bruslju.

Pred preložitvijo jugozapadne fronte.

Dunaj, 15. oktobra. V današnji seji delegacije so vložili poslanci Fon, dr. Korošec in tovariši interpelacijo zaradi nameravane preložitve jugo-zapadne fronte in vojnega ozemlja v slovenske dežele.

Nemška nota, podana kot odgovor na Wilsonova vprašanja, vsebuje tudi namen monarhije in njeno obljubo, da izprazni zasedeno ozemlje. V slučaju, da pride do izpolnitve te obljube, se bo nova fronta umaknila na stare državne meje ter grozi jugoslovanskim, po vojni popolnoma izmozganim, ob Italijo meječin pokrajinam huda nevarnost, posebno na sestradi, razbiti in oropani Goriski, kamor se je iz žena, stavec in otrok obstoječe prebivalstvo komaj vrnilo, in ki bo iznova zasedeno od vojaških mas brez discipline, največja beda. Stradajoči in zmrujujoči vojniki bodo vsled pomanjkanja stanovanj in razdeljanja krajev prinesli novo nesrečo nad te pokrajine ter težko ogrozili javno varnost. Enako bi se razprostrla etapa čez jugoslovansko ozemlje, ki je itak gospodarsko uničeno in ima komaj za nekaj tednov hrane.

Za Nemce in Madžare je komodno prelagati vojno ozemlje na račun Jugoslovancov.

Zato pa je dolžnost zastopnikov jugoslovanskega naroda, da poskrbe za varnost, življenje in imetje mučnega naroda. Vseled tega protestiramo proti temu, da bi se na jugoslovanskem ozemlju napravila nova fronta in etapa in bomo zahtevali premirje, ki varuje našo zemljo pred opustošenjem po nahujskanih nemških in madžarskih četah ter nam bo zagotovilo življenje, premoženje, hrano in neodvisno izražanje mnenja. Pridržujemo si nadaljnje korake glede premirja. Za danes vprašamo vojnega in zunanjeega ministra, ali sta pripravljena v svrhu olajšanja bodočega izpraznjenja zasedenega ozemlja odrediti takojšnji odpust vseh črnovojniških letnikov in ga izvesti z vso mogočo naglico.

pač pa da mu je v Italiji raba tega prilika že dolgo časa prepovedana. On se imenuje conte Rocca — Buddino. Tudi kak nadaljnje sorodstvo tega oficirja z Bourbonosko družino se ni dalo dognati po vseh dosedanjih poizvedbah.

* Času primerna kuriozita. »N. F. Pr.« zistematično goji sovražstvo proti našemu narodu in nič ga ne ženi, da dobiva v zahvalo za to od nemškonalionalnih bratcev včasih zaradi svojega židovskega pokolenja jako krepko brc. Vendar pa so ne-zdrave splošne razmere v Avstriji pripomogle do tega, da šteje ta list posebno pri trgovstvu zelo veliko. Vseled tajinstvenih subvencij si je list tudi sicer zelo opomogel, postal je policijsko zlo glasilno in si je tako celo v inozemstvu pridobil nezaluzeno dokaj veljave. Med vojno je seveda ta vpliv zelo padel, ker je pač za inozemsko trgovstvo list postal skoro brezpredmeten in le semtertje se ga posluži v svoje politične namene se kak vpokojeni diplomat ali nemški profesor. Neverojetna je zato tudi nepoučenost, s katero list včasih prinaša svetovno važne stvari v razpravo. Včeraj na primer priobčil spis o pomenu nekega sodelavca s tajnim svetnikom Karlom v. Noordenom, ki je prišel iz Rajha za par dni na Dunaj, da menda zbog svojega strokovnega znanja kot klinik in prehranjevalni fiziolog hvali nemške naprave in zabavlja čez avstrijsko zaostalost in nediscipliniranost, ki da je kriva vseh neuspehov pri racionaliziranju in rajoniranju naše prehrane. Pravi, da letno v Nemčiji »le« kakih 10 milijonov meterskih stotov krompirja, moke pa še manj izgine iz legalnega prometa. Predlaga posebno za češke kmete ostre kazni, ker se ne ravnaajo strogo po prehranjevalnih naredbah. Naravnost državnoopravni skandal je, da centralne oblasti nimajo potrebne moči, da bi nadproduktivne kronovne prisilile v oddajanje potrebne hrane mestom in industrijskim krajem. Zabavlja proti prašičerji, ki da je sedaj potrat, ker to kar prašiči požro, pravzaprav človek naravnost lahko dosti bolje izkoristi. Posebno Ogrska je v tem oziru veliko preveč potratna. Sicer pa ta tajni svetnik iz Rajha ne najde žal besede napram Ogrski, ki je avstrijsko državno polovico glede prehrane pustila popolnoma na cedilu. Konstatira le, da bi skupna država imela zave zadosti živeža in da se le Avstrija nahaja v mizeriji. Tukaj se mož spuša na čisto tuje mu polje politike in pravi dobesedno, da bi Avstrija lahko na mah prišla iz te svoje velike mizerije, in da je sedaj za to neka lepa prilika, ki se morda nikdar več ne bo nudila: Ogrska zahteva Bosno in Hercegovino. Naj Avstrija v svojem interesu privoli v to in ko Ogrsko z velikim tem dario obogati, bo prilika, da si Avstrija z večno pogodbo zagotovi primeren delež iz nezicpranih živiliških zaloz. Stare in Nove Ogrske. — Tako torej! Za lačne želodece tostranskih državljanov naj gre naša jugoslovanska Bosna Ogrski! In Bog-če ter sveti Peter to slišja in niti ne grmita?

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar. Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.